KAA 3/2020 vp Valkoposkihanhen metsästyksen salliminen

Valkoposkihanhi luonnonsuojelulaissa

Maa- ja metsätalousvaliokunnan kuuleminen 22.2.2022

Nina Mikander
Erityisasiantuntija, Luontoympäristön osasto

© Nina Mikander

Luonnonsuojelulailla rauhoitettu laji

- Valkoposkihanhi on Suomessa luonnonsuojelulailla rauhoitettu laji, se ei ole riistalaji;
- Lintujen rauhoitussäännöksistä voi yksittäistapauksessa saada poikkeuksen lain 49 § 3 momentin nojalla ELY-keskukselta EU:n lintudirektiivin 9 artiklassa mainituilla perusteilla – esimerkiksi vakavan viljelyvahingon estämiseksi;
- Poikkeuksen myöntäminen lintujen rauhoitussäännöksistä edellyttää kaikissa tilanteissa, että muuta tyydyttävää ratkaisua ongelmaan ei ole. Tämä on aina harkittava tapauskohtaisesti.

Kansainväliset suojeluvelvoitteet

- Valkoposkihanhi on lueteltu **EU:n lintudirektiivin liitteessä I**, eli lajin elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin (SPA-alueet);
- Lajin metsästäminen edellyttäisi EU-tasolla sen lisäämistä lintudirektiivin liitteeseen II;
- Komissio ei avaa direktiiviä yhden lajin takia, ja komission lähtökohtana keskustelun avaamiselle valkoposkihanhen osalta olisi hanhen poistaminen suojeltavien lajien piiristä Bernin sopimuksen alla;
- **Bernin sopimuksessa valkoposkihanhi sisältyy liitteeseen II eli suojeltaviin lajeihin** – Norja on jo kahdesti ehdottanut sen poistoa, mutta määräenemmistöä ei olla saavutettu (myöskään EU:ssa);
- **Kansainvälisiä ratkaisuja ei ole näköpiirissä**. Sekä lintudirektiivi, että Bernin sopimus kuitenkin mahdollistavat suojelusta poikkeamisen.

© Nina Mikander

Vakavat viljelyvahingot lisääntyneet

- Valkoposkihanhen viljelyvahingot ovat kasvaneet nopeasti, vuonna 2020 avustuksia vahinkojen korvaamiseksi maksettiin 3,1 miljoonaa euroa;
- Voimakkaimmin hanhien vahinkojen määrä on kasvanut Pohjois-Karjalassa ja Kaakkois-Suomessa;
- Hanhet aiheuttavat etenkin keväällä merkittäviä vahinkoja erityisesti eläintiloille ja nurmiviljelylle;
- Hanhet syövät, tallaavat, ulostavat tai muuten pilaavat kasvustoja, heinän tai viljan oraita tai juureksia ja vihanneksia niin, että sato jää korjaamatta tai sadon laatu heikkenee.

Vakavien vahinkojen estäminen

- Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö ovat korostaneet elokuussa 2020, että **valkoposkihanhien aiheuttamien vahinkojen hillitsemiseen tarvitaan ratkaisukokonaisuus**, pelkät poikkeusluvat eivät riitä;

- Ympäristöhallinto toteuttaa näin ollen muun muassa 2020 ”hanhinyrkin” suosituksia, kuten:

  - Luonnonvarakeskuksen toteuttaman **hanhipeltohankkeen** rahoittaminen;
  - **Poikkeuslupien** käsittelyn tukeminen ja menettelyn kehittäminen;
  - **Lajivahinkokoordinaattorin** palkkaaminen;
  - **Valkeasuon turvealueen osto**, tavoitteena sen ennallistaminen linnustonsuojelualueeksi ja hanhipelloksi Metsähallituksen toimesta;
  - **Jatkuva kansainvälinen yhteistyö** EU:ssa sekä Bernin sopimuksen ja AEWA:n (Sopimus Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelemisesta) alla.

Vakavien vahinkojen korvaaminen

- Ympäristöministeriö on myös valmistellut **lain rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ja ennaltaehkäisystä**;
- Laissa säädetään uudesta avustusjärjestelmästä, jonka kautta ennaltaehkäisevien toimien toteuttamista ja kehittämistä voidaan tukea;
- **Laki tulee voimaan sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt lakiin sisältyvät tukijärjestelmät**;
- Ympäristöministeriö toteuttaa notifiointia komissiolle yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa;
- Alustavan arvion mukaan, **päätös tukijärjestelmän hyväksymisestä saataisiin todennäköisesti ennen kesää 2022** – eli noin puolen vuoden sisällä prosessin käynnistämisestä;
- Siihen mennessä avustukset toteutetaan vanhan järjestelmän mukaisesti.

© Nina Mikander

Valkoposkihanhi ja metsästyslaki

© Jari Kontiokorpi

- **Eduskunnan päätettävissä**;
- Kuuluu maa- ja metsätalousministeriön toimivaltaan valmistella tarvittavat lakimuutokset;
- **EU:n lintudirektiivi ja Bernin sopimus eivät estä siirtoa** (Ruotsissa, Virossa ja Tanskassa laji sisältyy metsästyslakiin);
- **Siirto ei poistaisi kansainvälisesti sitovia velvoitteita – valkoposkihanhesta ei tulisi vapaasti metsästettävä**;
- Riippumatta siitä, minkä lain piirissä laji on, **tulee lintudirektiivin mukaisten poikkeusperusteiden täyttyä**, esim. vakavien vahinkojen estäminen
- Siirto kuitenkin mahdollistaisi mm. poikkeusluvalla ammuttujen hanhien ravintokäytön, mikä ei ole luonnonsuojelulain puitteissa hyväksyttävissä.

Kiitos

Lisätietoja löytyy myös ympäristöhallinnon verkkosivuilta ymparisto.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment